

5.3.2003

2391/4/02

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Ilkka Rautio

Esittelijä: Neuvontaläkimies Kristian Holman

VIIVÄSTYS ESITUTKINNAN TOIMITTAMISESSA

A kertoo 8.10.2002 eduskunnan oikeusasiamiehelle osoittamassaan kantelukirjoituksessa Varkauden seudun kihlakunnan poliisilaitoksen menettelyä rikosasian esitutkinnassa.

A katsoo oikeusturvansa vaarantuneen esitutkinnan toimittamisen viivästymisen vuoksi, koska hänen näkemyksensä mukaan on mahdollista, etteivät asianosaiset enää asian oikeuskäsittelyssä muista tapahtumista mitään esitutkinnan kohtuuttoman venymisen takia.

A pyytää oikeusasiamiestä tutkimaan Varkauden kihlakunnan poliisilaitoksen menettelyn lainmukaisuuden.

2

SELVITYS

Varkauden seudun kihlakunnan poliisilaitoksen komisario B ja vanhempi konstaapeli C toimittivat pyynnöstäni tänne selvityksen ja poliisipäällikkö D antoi lausunnon. Ne ovat päätöksen liitteenä.

3

RATKAISU

3.1

Tapahtumat

A teki 5.2.1999 Varkauden seudun kihlakunnan poliisilaitokselle rikosilmoituksen pahoinpitelystä koskien ravintolahenkilökunnan menettelyä A:n ravintolasta poistamisen yhteydessä. Samassa yhteydessä poliisi kuulusteli A:n asianomistajana kyseiseen tapahtumaan.

Asiaa koskevasta esitutkintapöytäkirjasta --- on todettavissa, että poliisi on 11.2.1999 ja 19.1.2003 kuulustellut rikoksesta epäiltynä kaksi ravintolan henkilökuntaan kuuluvaa henkilöä sekä suorittanut todistajien kuulustelut 10.2., 11.2., 24.2. ja 28.2.1999. Esitutkintapöytäkirjasta ilmenee edelleen, että poliisi on tilannut A:ta koskevan lääkärinlausunnon, joka on päivätty 20.1.2003. Lääkärinlausunto on esitutkintapöytäkirjan liitteenä.

Esitutkinta on päätetty saattamalla se syyttäjän harkittavaksi 22.1.2003.

3.2

Oikeusohjeet

Poliisilain 3 §:n mukaan poliisin tehtävät on hoidettava mahdollisimman tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Olosuhteiden vaatiessa tehtävät on asetettava tärkeysjärjestykseen.

Esitutkintalain 2 §:n 1 momentin mukaan poliisin tai muun esitutkintaviranomaisen on toimitettava esitutkinta, kun sille tehdyn ilmoituksen perusteella tai muutoin on syytä epäillä, että rikos on tehty.

Esitutkintalain 5 §:n mukaan esitutkinnassa selvitetään rikos, sen teko-olosuhteet, ketkä ovat asianosaisia ja muut syytteestä päättämistä varten tarvittavat seikat.

Esitutkintalain 6 §:n mukaan esitutkinta on toimitettava ilman aiheetonta viivytystä.

3.3

Kannanotto

Esitutkintalain 6 §:n mukaan esitutkinta on toimitettava ilman aiheetonta viivytystä. Esitutkinnan toimittaminen joutuisasti on epäillyn rikoksen asianosaisten oikeusturvan kannalta tärkeää. Se on myös koko rikosoikeudellisen järjestelmän kannalta tärkeää. Myös käytettävissä olevat voimavarat voivat vaikuttaa siihen, että asioita joudutaan asettamaan poliisilain 3 §:n tarkoittamalla tavalla tärkeysjärjestykseen. Poliisin velvollisuus asettaa tehtävänsä tärkeysjärjestykseen johtaa siihen, että vähemmän kiireelliseksi arvioidut esitutkinnat joutuvat usein väistymään kiireellisimpien tieltä.

Esitutkinnalle ei kuitenkaan voida asettaa yleisiä ehdottomia enimmäisaikoja. Esitutkinnan keston voi hyväksyttävästi vaikuttaa muun muassa tutkittavana olevan asian laatu ja laajuus. Selvää kuitenkin on, että poliisin tulee toimittaa esitutkinta ennen syyteoikeuden vanhentumista siten, että syyteharkintaan jää kohtuullinen aika. Totean kuitenkin, että esimerkiksi nyt kyseessä olevan tyyppisissä epäillyissä pahoinpitelyrikoksissa, joissa saatavissa oleva näyttö perustuu pitkälti asianosaisten ja todistajien kertomuksiin, varsinkin kuulustelujen nopea järjestäminen on tärkeää.

Saaduista selvityksistä ilmenee, että esitutkinnan yli kahden vuoden pituinen viivästyminen on johtunut yhden tutkinnan alkuvaiheessa huomioimatta jääneen epäillyn kuulustelun suorittamisesta sekä lääkärintodistuksen hankkimisesta. Selvitykset antavat viitteitä siitä, että asian tutkijana toiminut C ei ole muiden tehtäviensä hoitamisen johdosta ehtinyt saattamaan esitutkintaa päätökseen, kuin vasta nyt asiasta tehdyn kanteen jälkeen.

Esitutkinnan hidaskäyttö on johtunut komisario B:n selvityksen mukaan huonosta tutkintatilanteesta Varkauden poliisilaitoksella. Tutkittavat asiat ovat tutkintaresurssien puutteellisuuden vuoksi kasautuneet ja asioita on jouduttu sen vuoksi laittamaan kiireellisyysjärjestykseen. Poliisipäällikkö D:n lausunnossa pidetään mahdollisena, että kysymys olisi sillä tavoin työnjaosta, että C:lle olisi kirjattu liikaa juttuja tutkittavaksi. Toisaalta

lausunnossa todetaan myös, että muillakin poliisilaitoksen tutkijoilla on ollut samanlainen tilanne.

Esitutinnan toimittaminen kyseessä olevassa asiassa on kiistatta kestänyt asian laatu huomioon ottaen kohtuuttoman kauan. Poliisin menettelyn moitittavuutta arvioidessani olen kuitenkin ottanut huomioon poliisilaitoksen huonon tutkintatilanteen sekä resurssien rajallisuuden, jotka ovat osaltaan vaikuttaneet esitutinnan keston. Edellä kerrotut poliisin menettelylle esittämät perustelut huomioon ottaen katson, että asiassa ei ole ilmennyt aihetta epäillä, että esitutinnan toimittamisessa tässä tapauksessa olisi viivytelty sillä tavoin aiheettomasti että sitä voitaisiin pitää lainvastaisena menettelynä.

Näin ollen katson, ettei kantelu anna minulle aihetta muihin toimenpiteisiin kuin että saatan käsitykseni esitutinnan joutuisan suorittamisen merkityksestä vastaisen varalle Varkauden seudun kihlakunnan poliisilaitoksen tietoon.

Totean myös, että olen kiinnittänyt huomiota Varkauden poliisilaitoksen huolestuttavaan esitutkintatilanteeseen 18.11.2002 siellä suorittamani tarkastuksen yhteydessä.

Tässä tarkoituksessa lähetän päätökseni Varkauden seudun kihlakunnan poliisipäällikölle.